

19. 2. 9

394/T.

Do

SZTABU GENERALNEGO, O. VI

Plac Saski 7.

W załączeniu zwracam raport
rtm. Górki z 4. II. b.r.

Major i Adjutant Generalny.

1 załącznik.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Attache wojskowy w Bernie.

Paryż dn. 4/2.
1919.

P O U F N E .

Do

Szefa Sztabu Wojsk Polskich

/ i szefa oddziału VI./

w Warszawie.

1/ Dnia 3/2, przybywszy do Paryża miałem dłuższe konferencje z członkami misji p. Dłuskiego, z gen. Hallerem, członkami jego sztabu, głównie kapt. Malinowskim kierownikiem działu II/Informacyjnego/. Webec nader ograniczonego czasu do wyjazdu Kurjera podaję tylko dane ogólne w obecnym raporcie, bliższe szczegóły /raperty liczbowe ect./odpisy ect.- wyślę najbliższą okazją.

2/ Stan faktyczny:

Wojska gen. Hallera Stacjonowane w okolicach Lunewilu, Nancy Sedusate, /sztab w Paryżu Armeé D'Jena 15/liczące w ogólnym stanie zaprowiantowania 32000 ludzi, składają się a/ z dywizji

I/ 422 oficerów 13222 ludzi, 3500 koni/ w pewnym stanie przepisanym, gotowej każdej chwili do wysłania do kraju.

b/ Dywizji II / stan taki jak poprzednia/ ma swe liczne braki w wyekwipowaniu i ma być na 20/III gotową do transportu.

c/ Dywizja instrukcyjna czyste francuska składająca się z kilkuset oficerów i tysiąca kilkuset podoficerów francuskich jako kadra instrukcyjna na jedną dywizję.

d/ Oddziały uzupełniające, prowiantowe ect.

Każda dywizja posiada własną liczną artylerję- zwłaszcza ciężką pojedynym szwadronie kawalerji, automobile etc.

materiał ludzki: najpoważniejszą część 18000 stanowią polacy a amerykańscy, częścią 2000 jency Polacy z armji niemieckiej, część jency Polacy przysłani z Włoch, skąd ma być wystawiony materiał ludzki na dalsze planowane dywizje Nr.3 i 4 .

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Podstawę prawną tych wojsk stanowi znany układ Komitetu Narodowego z Rządem Francuzkim z dn. 28 sierpnia 1918 r. normujący stosunki rozkazdawstwa; w obrębie armii operacyjnych podlegają te oddziały odnośnym odcinkom francuzkim, na etapach gen. Hallerowi. Nominacje etc. pochodzą od Komitetu. Dowództwo mianuje Komitet Narodowy, Szefa Sztabu - ~~KOMEND~~ Komenda Naczelna francuzka.

Oprócz tego, 15.1.1919 Komitet Narodowy /Dmowski/ podpisał z rządem francuzkim nową umowę, której jeszcze nie czytałem, normującą pobory etc. misji francuzkiej przy armii polskiej, podwójną płacę oficerów instrultorów francuzkich etc. Szczegóły podam, na ten układ być zresztą włączony w przyszłą większą umowę.

I Dywizja gen. Hallera wraz z Dowództwem miała wyjechać 31. 1. Było w tej sprawie osobiste przyrzeczenie Clemenceau do wyjazdu jednak nie przyszło, szczegółowe dyspozycje nie zostały wydane. Jak obecnie - nadal dyspozycji pod tym względem brak, ani żadnych nowych terminów niema. Przedewszystkiem strona i stosunki transportowe we Francji przedstawiają się b. kiepsko, sprawa wyzyskania linii Gdańsk - Toruń nie uregulowana. Są plany obsady tej linii, ale musiałaby być prowadzona poprawka do rozejmu niemieckiego, tak że chwilowo nic bliższego o terminie wyjazdu wyczuć nawet nie można, względnie uzależnić go dopiero od układu przyszłego w tej sprawie, porównaj ustęp 4-a.

Gen. Haller, jego sztab, a wreszcie całe wojsko jest bezwzględnie za najszybszym wyjazdem, Komitet według szeregu informacji również. O ile przeszkadza temu Ameryka, ściśle jeszcze określić tego nie umiem.

3/ Sprawa wysyłki broni i amunicji stoi na martwym punkcie, Misja Dłuskiego /rtm. Długoszowski /mimo przedstawienia za potrzebowań w Komitecie Narodowym etc. nic pod względem wojskowym konkretnego nie uzyskała. Wszystko na to zdaje się wskazywać, że nawet przy poruszeniu wszystkich sprężyn przed upływem jakichś 6-ciu tygodni na przybycie broni i amunicji z Francji do Polski /loco stacja Polska/ liczyć nie można.

Przedewszystkiem potrzeba upelnomocnionej delegacji wojskowej naprzyklad z generałem na czele, któraby zawarła z Francją rodzaj konwencji o dostawy wojskowe, a zarazem uregulowała całość kształt kwestji wojskowej, jednym słowem, potrzeba pewnego rodzaju konwencji wojskowej. U państw entent'y jest widoczna niechęć dostarczenia broni i amunicji Polsce, wypływająca z przekonania, że Polska zamiast bić się i prowadzić wojnę powinna czekać decyzji Kongresu. Ponieważ widzę, że plan otrzymania pomocy w materiałach Francji nie wchodzi w grę na najbliższą metę, w Anglii jeszcze mniej, Amerykanie gotowi są sprzedać, ale loco ~~XXX~~ Scherbourg /Francja/, poczyniłem kroki, celem nawisku gwałtownego na Włochy, żeby wy dostać te materiały, o które zgłosiłem się u gen. Segre /Włoch/ w Wiedniu. Właśnie dowiaduję się, że poszło już zapytanie gen. Focha do Włoch, o ile mogą oni dostarczyć tej amunicji austriackiej Polsce. Bezpośrednio jadę do p. Wielowiejskiego /Seksja Wojskowa Komitetu/, by ten użył wszelkiego nacisku, by natychmiast włosi poskali broń i amunicję.

Reasumując : pomoc państw entent'y na najbliższe tygodnie pod względem materiału wojskowego jest nie do zrealizowania, sprawa ta da się uregulować dopiero przez misję upelnomocnioną do zawarcia konwencji wojskowej głównie z Francją. Dlatego narazie na najbliższy czas będę się starał skoncentrować zabiegi, by od Włochów od razu z miejsca wy dostać amunicję piechotną i artyleryjską w możliwie najbliższym czasie. W tym wypadku byłaby przynajmniej możliwość odetchnięcia przez ten szereg tygodni potrzebnych dla systematycznego uregulowania wojskowego stosunku Polski do ententy względnie jak ta rzecz narazie wygląda - tylko do Francji.

4/ Postulaty: a/ niezbędnem jest wysłanie natychmiast Misji 92 Wojskowej z technicznymi intendantkimi i finansowymi doradcami, która zawsze cały układ /konwencję wojskową/, względnie kolejno będzie zawierała poszczególne układy z Francją, czy innemi państwami, urzędując stale, t.j. szereg miesięcy tutaj jako ekspozytura Sztabu Generalnego, względnie /jako to mają tutaj Czesi urządzone/ jako część polskiego Ministerjum Wojny w Paryżu. Seksja Wojskowa Komitetu Narodowego nie jest Instytucją fachową, a poza tem niema

mandatu Rządu Krajowego, przynajmniej jak do niedawna.

b/ Potrzeba, by od Rządu z Warszawy nadchodziły wprost do Komitetu czy Misji Dłuskiego sprecyzowane dyrektywy, że Kraj do tego, a tego czasu potrzebuje tyle, a tyle danych artykułów i zobowiązuje Komitet do zabiegów. Z szeregu bowiem rzeczy widzę, że np. Kom. Nar. tłumaczy się, że w kwestji amunicji i broni nie miał ścisłych dyrektyw, tak samo jak jest podnoszone, że dotychczas urzędownie z Kraju nie zażądano przybycia wojsk gen. Hallera.

5/ **I m p r e s j e .** W stosunkach wojskowych widoczne są pewne odgłosy sytuacji znanych nam z C.K. Legjonów w stosunku do władz austriackich. Ta sama przewlekłość w realizowaniu postulatów, spory, trudności w pokrywaniu zapotrzebowań, nie uregulowanie podstaw prawnych, tendencja do ujęcia we wpływy i ręce oficerów francuzkich. Wojsk gen. Hallera, formowane na wzorach i duchu amerykańsko-francuzkim, zdaje się nie wykazywać tej zewnętrznej dyscypliny, charakterystycznej dla wzorów niemieckich, natomiast podobno wyszkolenie bojowe ma być daleko posunięte. Postaram się wyjechać w najbliższych dniach do któregoś z obozów wojsk gen. Hallera, by podać me wrażenia wojskowe. Ci jednak, którzy znają zewnętrzną postawę wojsk w Warszawie, jakkolwiek ze stanowiska politycznego formacjom tamtejszym niechętni, przyznają wyższość postawy dyscypliny wewnętrznej oddziałom w Polsce stacjonowanym.

6/ Najbliższych parę dni pozostaję w Paryżu.

Paryż, dn. 4 stycznia 1919 .

Olgierd Górka rtm. m.p.

PAŃSTWOWE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 33419 dnia 17 / I 1919 r.
Za zgodność odpisu: _____
załącz. Wydział _____